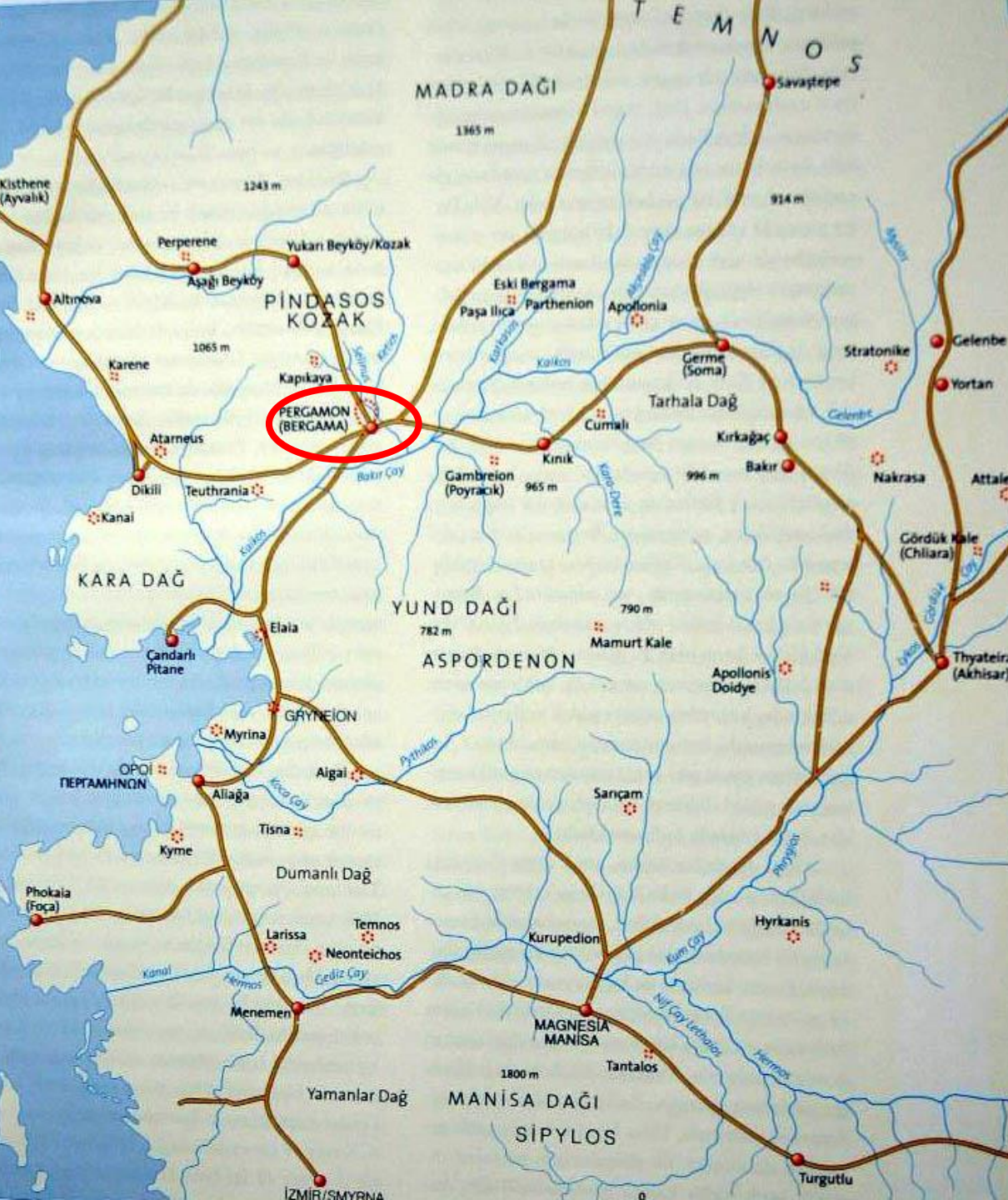

KLA 220 ANADOLU TARİHİ COĞRAFYASI

PERGAMON

• Pergamon

Doğu-batı yönünde Kaikos (Bakırçay) Irmağı'nın katettiği bir graben vadisinin kıyısında yer alır.

Bu vadiler batıda deniz kıyısı ile doğudaki yüksek bölgeler arasında bağlantı sağlar.

Kaikos gibi büyük akarsuların denize döküldükleri yerlerde hep önemli antik limanlar ve ticaret kentleri yer alır. Kaikos Elaia Körfezi'ne dökülür.

Örneğin:

Maiandros - Miletos

Kaystros - Ephesos

Hermos - Smyrna

Pergamon'un ovasına dağlarından gelen iki akarsu Selinos (Bergama Çayı) ve Ketios (Kestel Çayı)'dır.

Pergamon'un

Kuzeyinde: Pindasos (Kozak) dağı

Güneyinde: Aspordenon (Yund) dağı

- Kaikos nehri yoğun delta geliştirmesi nedeniyle Elaia limanı bugün artık tamamen dolmuştur. Dalgakıran kalıntıları görölmektedir. Elaia dışında körfezde Pitane (Çandarlı) yer alır.
- Dikili sahilinden Pergamon'a yönlendiğimizde bir tepe üzerinde yer alan özellikle Hellenistik dönemde önemli bir kent olan Atarneus kentine ulaşılır. M.Ö. 4. yy'da filozof Aristoteles'i bölge hükümdarı Hermias kentte konuk etmiştir.

M.Ö. 334 - 323 III. Alexandros

M.Ö. 301-282 Kral Lysimakhos

- III. Alexandros (B.İskender)'un M.Ö. 323'te ölümünün ardından Diadokhlar döneminde ilk olarak
- M.Ö. 301'den itibaren Lysimachos Pergamon'un da yer aldığı Mysia bölgesi hükümdarlığını ele geçirmiştir.
- Lysimachos, Pergamon Kalesi'ne Philetairos'u atamıştır. Yaklaşık 20 yıl Lysimachos'a sadık bir vali olarak hizmet eden Philetairos,
- M.Ö. 282'de Lysimachos'a başkaldırmış isyan etmiş, Pergamon kalesi ve hazinesi ile birlikte Seleukos'a iltica etmiştir.
- M.Ö. 281'de Sipylos Dağı eteğindeki Magnesia Kurupedion mevkiindeki savaşta Lysimachos Seleukos'a yenilmiş ve hayatını kaybetmiştir.
- Seleukos da Makedonya'ya dönmek üzere çıktığı yolculuk sırasında zaferden az sonra öldürülmüştür.
- Philetairos iktidarını korumak için her zaman Seleukoslara bağımlı kalmıştır.

Philetairos M.Ö. 281-263

M.Ö. 282-275, Pergamon'da III. Alexandros adına basılan sikkeler – Philetairos Dönemi

M.Ö. 279-274, Pergamon'da Kral I. Seleukos adına basılan sikkeler – Philetairos Dönemi

I. Eumenes M.Ö. 263 - 241

Philetairos kardeşi Eumenes'in oğlunu evlat edinmiş, Eumenes M.Ö. 263'te yönetime gelir. M.Ö. 262'de Mısır'ın Diadokh kralı II. Ptolemaios'un Batı Anadolu'da Miletos-Ephesos dahil ele geçirmesi sonrası, I. Eumenes güçlü komşusu Seleukos kralı I. Antiokhos'a saldırıp Sardeis yakınında yenmiştir. Bu zafer ile Pergamon kuzeyde Ida Dağına, doğuda Yukarı Kaikos Vadisini çevreleyerek, batıda deniz kıyısına doğru genişlemiştir. Sikkelerde Seleukos yerine kahramanlaştırılan Philetairos'un portresi hanedanın kurucusu olarak yer almaya başlamıştır.

I. Attalos M.Ö. 241 - 197

Hükümrانlığında ilk olarak haraç verdikleri Galatlara karşı zafer elde etmiş, Attalos kral unvanını ve Soter (kurtarıcı) adını almıştır.

Pergamon ve Anadolu için yeni bir döneme girilirken önemli bir hükümdar olmuştur.

I. Attalos'un M.Ö. 241-240 yıllarında Galatlara karşı zaferi sonrası kral olmasıyla Sikkelerde Philetairos'un portresinde kraliyet tacına sarılmış zafer çelengi yer almaya başlar.

Attalos'un doğuya doğru yayılması güçlü Seleukos Devleti tarafından engellenmiştir. M.Ö. 213'te III. Antiokhos batıda kaybettiği Seleukos topraklarını geri almış, MÖ. 215-205 arasında doğu illerini geri almakla meşgul olduğundan, Bergama kralı Attalos yönünü yeni başarılar kazanmak için batıya çevirmiştir. Makedonya Kralı V. Philippos'un M.Ö.215'de Hannibal ile anlaşma yapması Roma'nın Bergama ile müttefik olmasına ve M.Ö. 199-198'de Rhodos ve Bergama ile karşı karşıya kalmasına sebep olmuştur. Makedonya savaşları sonrası I. Attalos Roma'nın en sadık müttefiki olduğunu göstermiştir.

Le monde égéen à l'aube de la 2e Guerre de Macédoine (200 av. J.-C.)

- Cité
- ★ Bataille majeure (date)
- Royaume de Macédoine
- Etats sous influence macédonienne
- Territoires sous protectorat de Rome
- Royaume de Pergame
- Royaume séleucide
- Etats indépendants
- Possessions ligides

0 50 100 km

II. Eumenes M.Ö. 197 - 159

Attalos'un dört oğlu (Eumenes, Attalos, Philetairos, Athenaios) arasından büyük oğlu II. Eumenes babasının tahtına geçmiştir.

Sparta'ya karşı Romalılara gemi ve asker yardımında bulunarak Seleukoslara karşı ileride Roma'nın yardımlarını garanti etmek istemiştir.

III. Antiokhos M.Ö. 196'da Trakya'ya yerleşmişti ve I. Seleukos zamanındaki Batı Seleukos topraklarını yeniden ele geçirmek niyetindeydi. Anadolu'daki kentler Eumenes'ten cesaret alarak işgale karşı duruyor, özgürlüklerinin korunması için Romalılara rica dilekçeleri yolluyorlardı. Roma kendi yayılmacı çıkarlarına uyduğu için Antiokhos'a kabul edilemez şartlar sunuyordu, M.Ö. 193'te Ephesos'taki toplantıda uzlaşma çıkmadı. Eumenes M.Ö. 192'de Romalılarla birlikte Antiokhos'u Yunanistan'dan kovmaya uğraşıyordu. M.Ö. 191'de Anadolu'ya geri çekilmiş ve kara ordusunu Sipylos dağı yanındaki Magnesia'da (Manisa) toplamıştır. Roma donanması Foça'ya çıkmış, Çeşme yakınlarında Antiokhos'un gemilerine karşı bir deniz zaferi kazanmıştır. M.Ö. 190'da Seleukos ordusu Pergamon surlarına saldırmış ancak güçlü kenti alamamıştır. Rhodoslular tarafından desteklenen Roma donanması denizde zaferler kazanmış, Antiokhos'un denizdeki üstünlüğünü kaybetmesine ve Trakya'dan çekilmesine sebep olmuştur.

Makedonien

Thrakien

Schwarzes Meer

Pontos

Bithynien

Chalkidike

Thasos

Byzantion

Nikomedea

Epidesmos
Illyrien (römisch)
Apollonia

Pella

Abdera

Lynkestria

Epeiros

Athamanien

Thessalien

Lemnos

Alexandria Tr. oas

Abydos

Mysien

Korkyra

Ionisches Meer

Ägäisches Meer

Pergamon

Galatien

Aitolien

Lamia

Lesbos

Lydien

Ambrakia

Herakleia

Arghissa

Boiotien

Chalkis

Eubolia

Eretria

Chios

Phokais

Smyrna

Sardes

Kephalonia

Nacratos

Madeon

Thoben

Athen

Karystos

Andros

Tenos

Delos

Samos

Ephesos

Karien

Seleukidenreich

Phrygien

Zakynthos

Achaia

Korinth

Argos

Megapolis

Sparta

Gytheion

Messene

Sparta

Gytheion

Messene

Messene

Messene

Messene

Messene

Messene

Messene

Messene

Messene

Messene

Messene

Messene

Messene

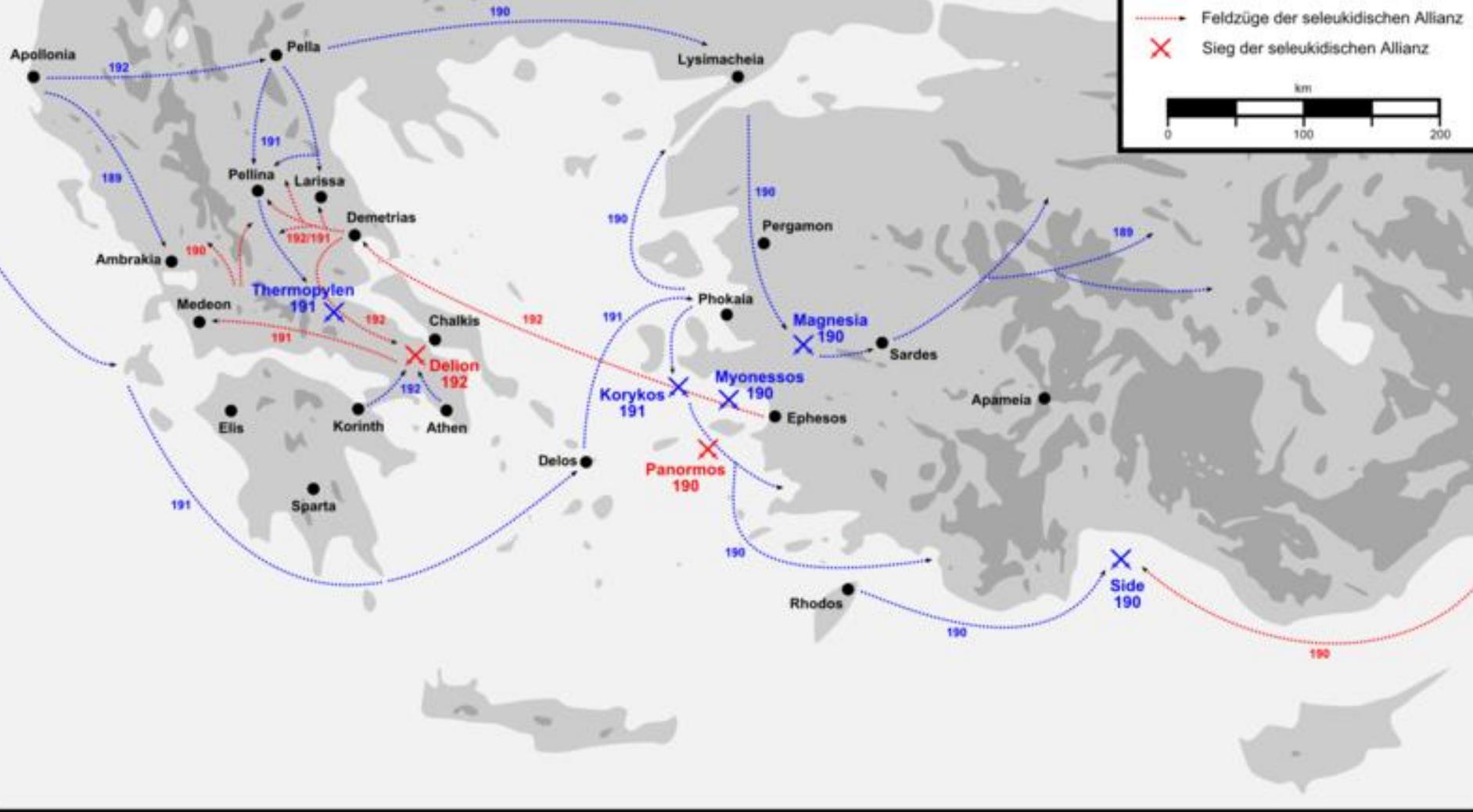
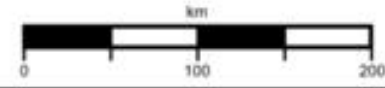
Kreta

Kaparthisches Meer

Zypern (ptolemäisch)

Verlauf des Römisch-Syrischen Krieges

- > Feldzüge der römischen Allianz
- ✕ Sieg der römischen Allianz
- > Feldzüge der seleukidischen Allianz
- ✕ Sieg der seleukidischen Allianz

M.Ö.190'daki Magnesia ovasında (Sipylos D.) gerçekleşen savaşta Galatlar ile ittifak kurmuş olan Seleukoslar, Birleşik Roma ve Pergamon ordularına yenilmiştir.

Der Friede von Apameia 188 v. Chr.

- Besitz von Pergamon und Rhodos:
- vor dem Römisch-Syrischen Krieg
 - Abtretungen der Seleukiden
 - verbliebenes Seleukidenreich

Magnesia savaşı ile Antiokhos Toros Dağlarına kadarki tüm Anadolu toprakların ve deniz filosunu yitirmiştir. Batı Anadolu'daki Magnesia, Sardeis, Ephesos, Magnesia ad Maeander gibi bağımsız kentler Roma korumasına girmiştir. Hannibal M.Ö.195'de Seleukoslara sığınmıştı, Bithynia Kralı Prusias'ın yanına kaçabildi. Pergamon ordusu, Roma ordusuyla birlikte Galatları yenerek soyguncu Galatların zengin savaş ganimetini ele geçirdi. Phrygia'da Apameia'da (M.Ö. 188'de) yapılan barış anlaşmasıyla Pergamon, Torosların kuzeyinden, Kappadokia'ya kadar olan bölgeyi, Halys ve Tuz Gölüne kadar Galat ve Antiokhos'un Trakya'daki topraklarını elde etmiştir. Pamphylia'nın batısı Eumenes'e tazminat olarak verilmiştir. Lykia ve Karia Rhodos'a verilmiştir.

Muazzam toprak kazançlarına rağmen Pergamon artık Romalılar tarafından verilmiş topraklardan ibaret olup, Pergamon'un bağımsızlığı sona ermişti. Roma Devletine bağımlılık süreci başlamıştır.

M.Ö. 185'te Galatlarla ittifak kuran Bithynia kralı Prusias ve Hannibal'e karşı savaştı, Eumenes M.Ö.183'de savaşı kazanarak «Soter» kurtarıcı sıfatını almıştır. Hannibal Roma'ya iade edilme tehlikesi sonrası zehir içerek yaşamına son vermiştir.

Eumenes, Kappadokia Kralı IV. Ariarathes'in kızlarından Stratonike ile evlenmiştir.

Eumenes yönetimi sırasında M.Ö. 179-174 arası tek savaşız dönemdir. Pergamon'un ünlü yapısı Pergamon Zeus Altarı'nın inşasına 170'li yıllarda başlanmıştır. Pergamon Kraliyet Kütüphanesini inşa ettirdi. (Kütüphanede 200 bin parşömen ve papirüs tomarları vardı) M.Ö. 166'da, Eumenes kardeşi Attalos ile birlikte paralı askerlerden kurulmuş büyük bir ordu ile Galatları Phrygia'da imha etmiştir.

Eumenes M.Ö. 158 yılında 70 yaşında, 40 yıl süren saltanatının ardından öldü. Saltanatı boyunca kardeşlerinin desteğine sonuna kadar sahip olmuştur.

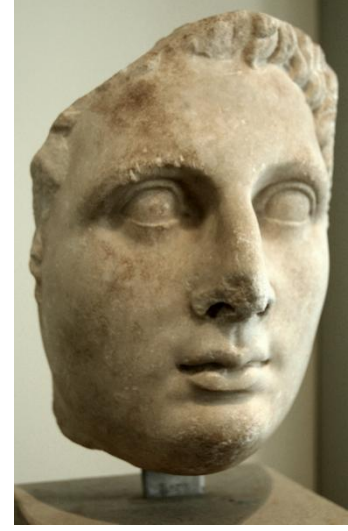

II. Attalos M.Ö. 159-138

II. Eumenes'in yaşamının son yılında kardeşi II. Attalos'u kral naipliğine atamış, Attalos 61 yaşında deneyimli bir general ve devlet adamı olarak tahta geçmiştir.

Bithynia kralı Prusias M.Ö. 156'da anlaşmazlık çıkararak tüm askeri gücüyle Pergamon'a saldırmış, Athena Nikephoros Kutsal Alanını, Asklepion ve yakın, uzak kutsal yerleri yağmalamıştır.

Attalos, Roma senatosunun ciddi desteğiyle Prusias'ı M.Ö. 154'te ağır tazminat koşullarına uğratmış, ardından Prusias'ın oğlu Nikomedes'in tahta çıkmasına yardım etmiştir. M.Ö. 149'da Prusias Nikomedes'in adamlarınca öldürülmüştür.

Romalı general Quintus Caecilius Metellus'un Makedon Andriskos'u MÖ 148'de yenilgiye uğratmasının ve bölgede Roma tarafından kurulmuş dört kukla cumhuriyetin dağılmasının ardından Makedonya MÖ 146 yılında Roma vilayeti olmuştur. MÖ. 146 yılında Kartaca'yı topraklarına katıp, Afrika vilayeti yapan Roma'nın artık tek hedefi doğudur. Makedonya'nın Roma eyaleti olması sonrası çok daha yakına gelmiş ve Pergamon üzerindeki etki daha hissedilir olmuştur.

II. Attalos, Atina agorasında Attalos Stoasını inşa ettirmiş, Pergamon'u yeni binalarla süslemiş, Romalılarla iyi ilişkilerini korumayı bilmiştir.

III. Attalos M.Ö. 138 - 133

II. Attalos, II.Eumenes'in oğlu olan yeğeni III. Attalos'u halef tayin etmiştir.

Attalos sarayında içine kapanıp yaşamış, tıbbi bitki ve otlar yetiştirmiş, zehir – panzehir denemeleri ile zooloji ve botanik alanlarında kapsamlı çalışmalar yapmıştır.

Annesi için yapılan mezar anıtında çalışırken güneş çarpmasına uğramış, 5 yıl süren hükümdarlığı M.Ö. 133'de ölmesiyle sona ermiştir. Pergamon'u Roma halkına «Roma Halkı İçin» vasiyet etmiştir. Akılcı bir politik kararla Roma'nın gücünü tanıyarak halkının selametini sağlamış, ülkesini Roma'nın koruması altına bırakmıştır.

Roma senatosu vasiyetnamenin tüm maddelerini kabul etmiş, Pergamon toprakları Ephesoslu Aristonikos'un ayaklanmasına karşın M.Ö. 130'da Aristonikos'un Roma'ya esir düşmesi sonucu kesin olarak Roma'nın olmuştur.

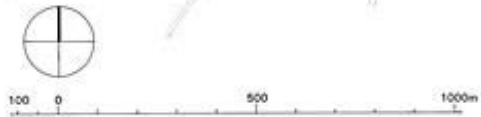
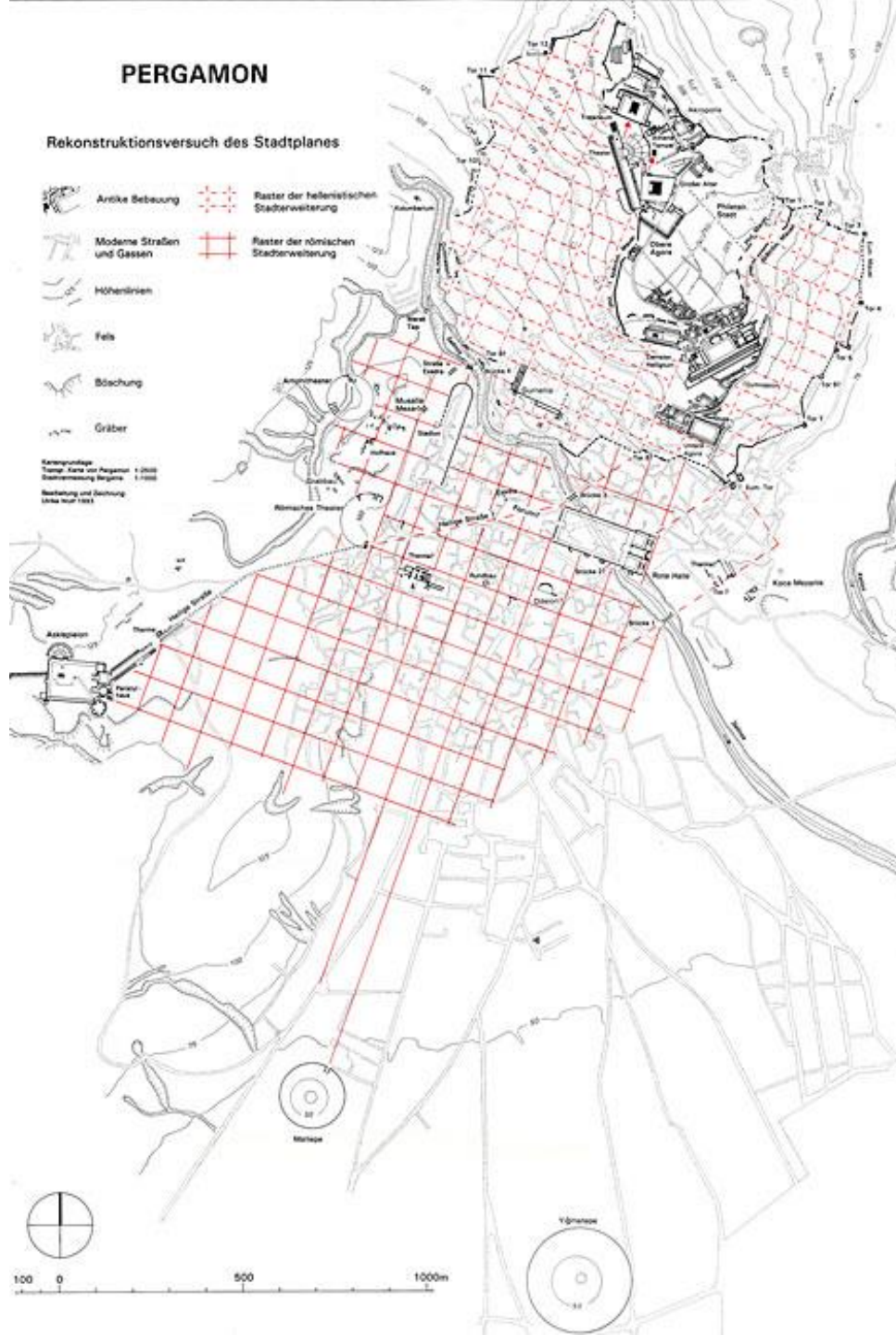
M.Ö. 129'da Manlius Aquilius, Roma'nın Asia Eyaleti'ni organize etmiş, Ephesos'tan Anadolu ilerine giden mevcut bağlantı yollarını geliştirmiş Pergamon topraklarının kenarlarındaki geniş bölgeler, Aristonikos ayaklanmasının bastırılmasına yardım etmiş olan Anadolu'daki bağımsız hükümdarlara; Galatlara, Kappadokialı V. Ariarathes'e, Bithynialı Nikomedes'e, Pontoslu Mithridates'e, Avrupa'daki topraklar Makedonya valisinin denetimine verilmiştir.

PERGAMON

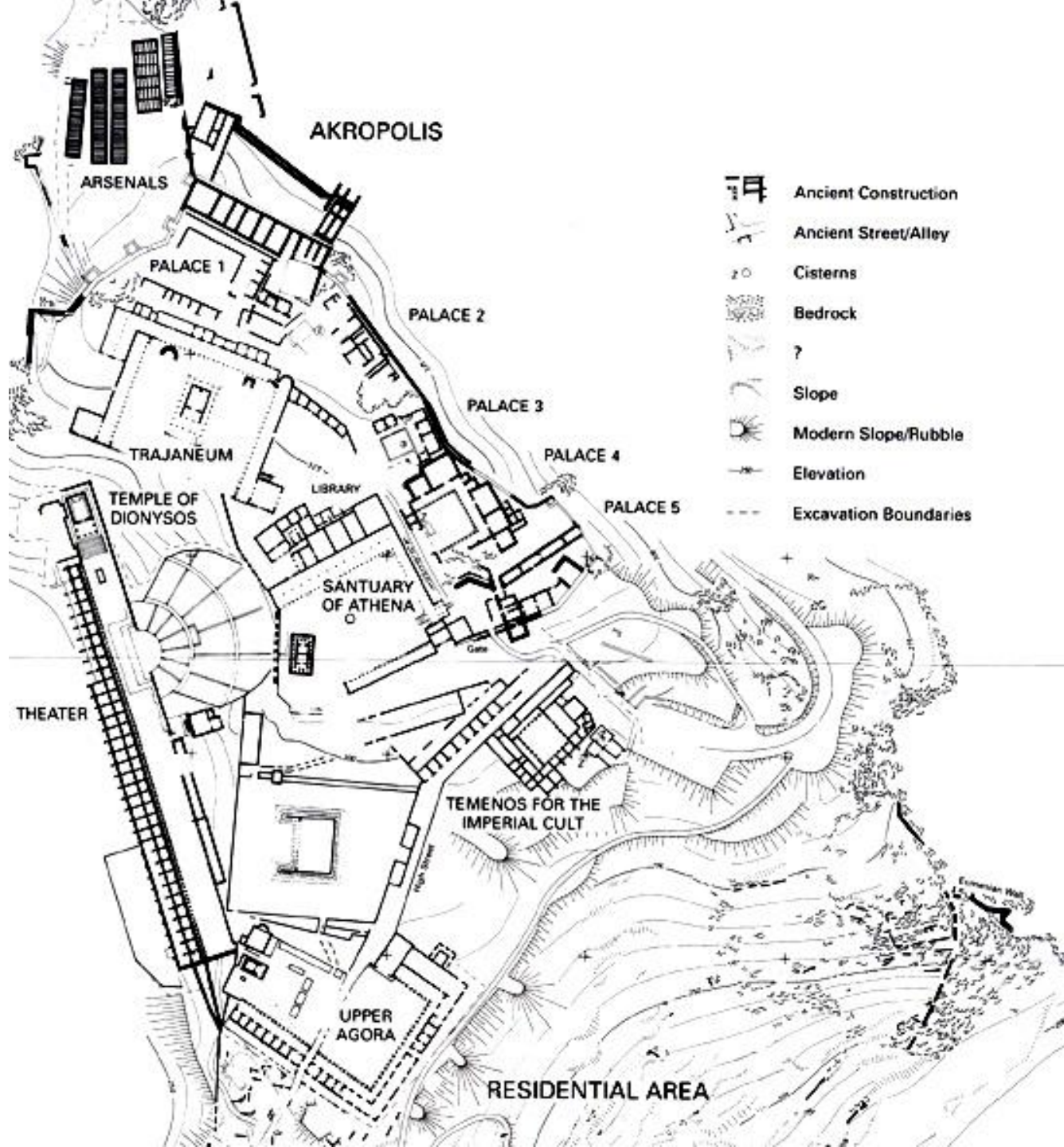
Rekonstruktionsversuch des Stadtplanes

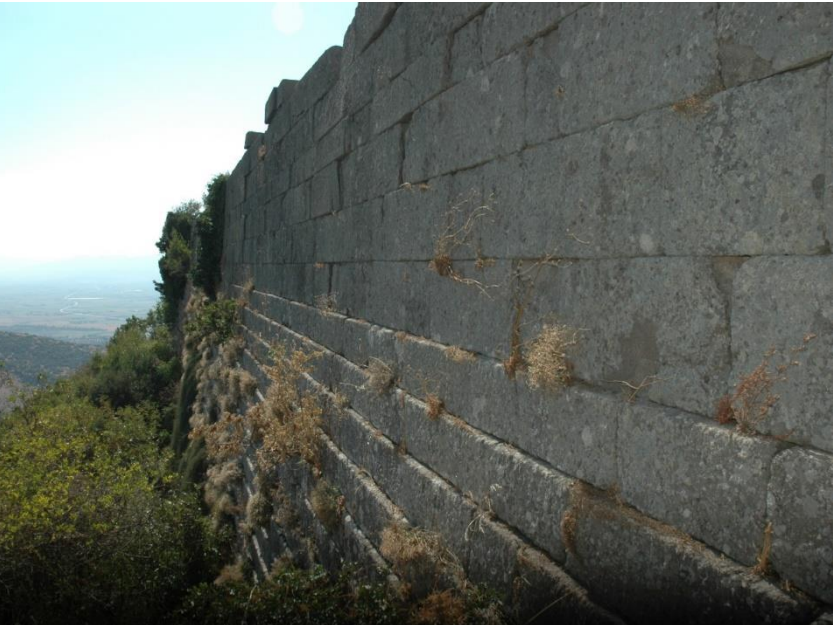
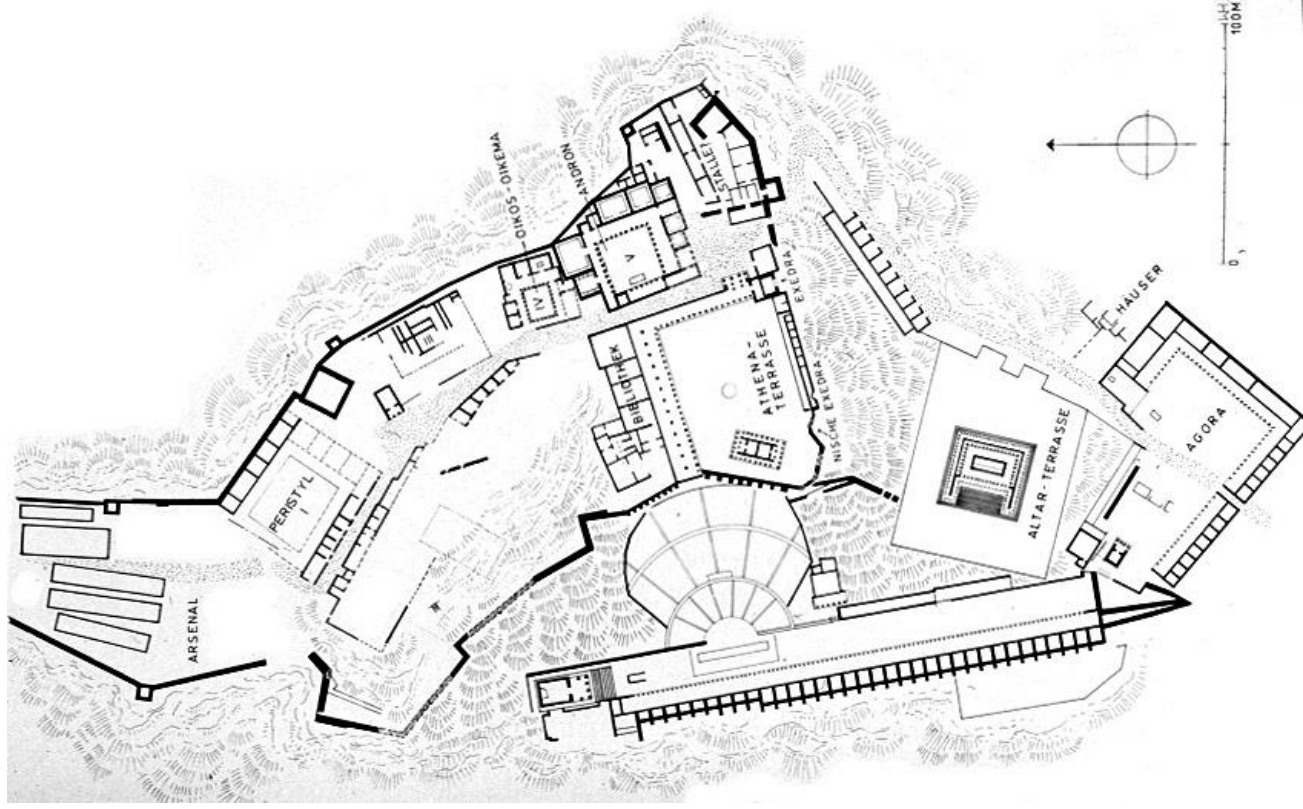
- Antike Bebauung
- Raster der hellenistischen
Stadterweiterung
- Raster der römischen
Stadterweiterung
- Moderne Straßen
und Gassen
- Höhenlinien
- Fels
- Böschung
- Gräber

Kartenquellen:
Toscani, Karte von Pergamon 1:2000
Sprengmann, Bergische 1:1000
Besetzung und Richtung
Ulrich, 1924

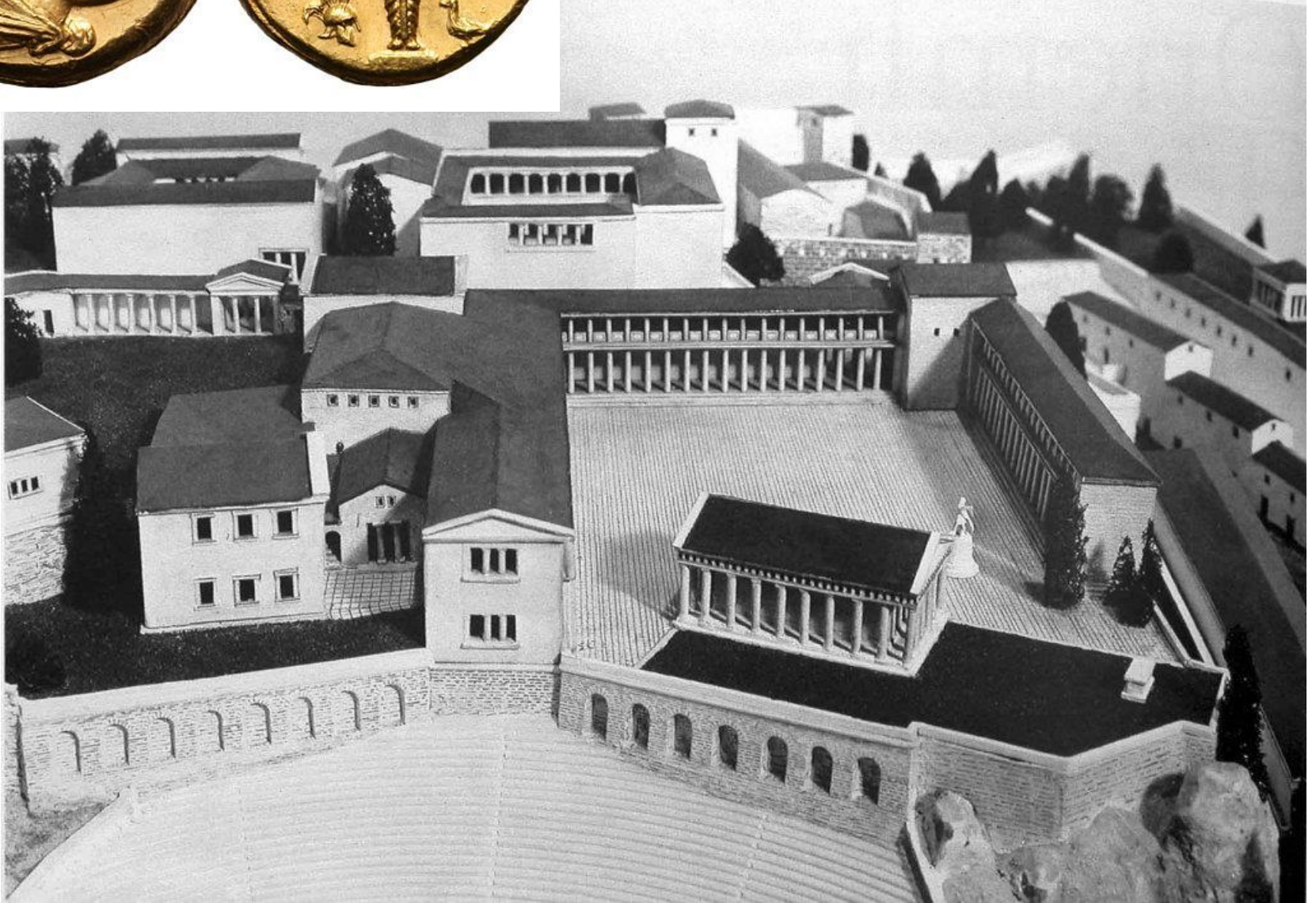

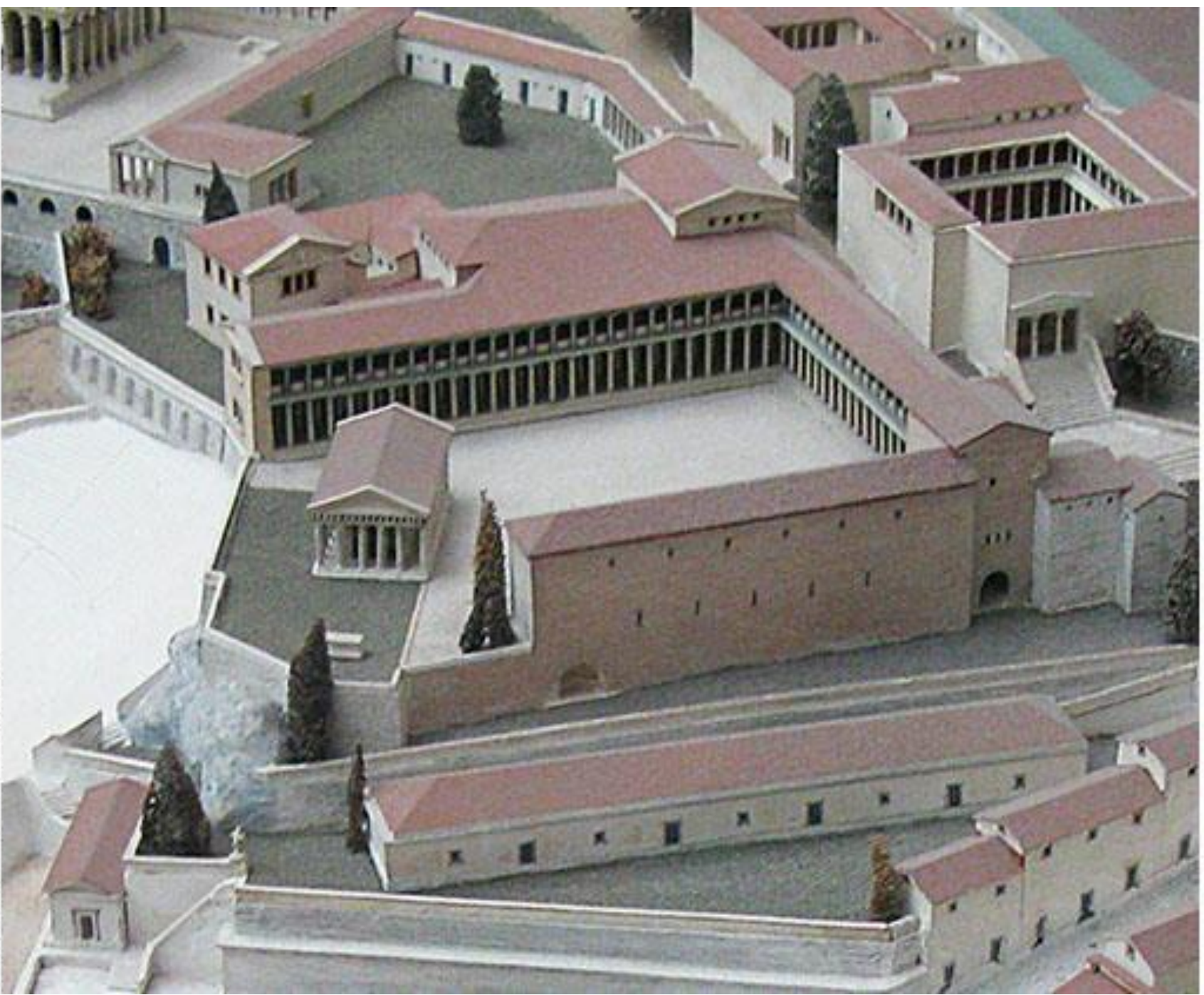

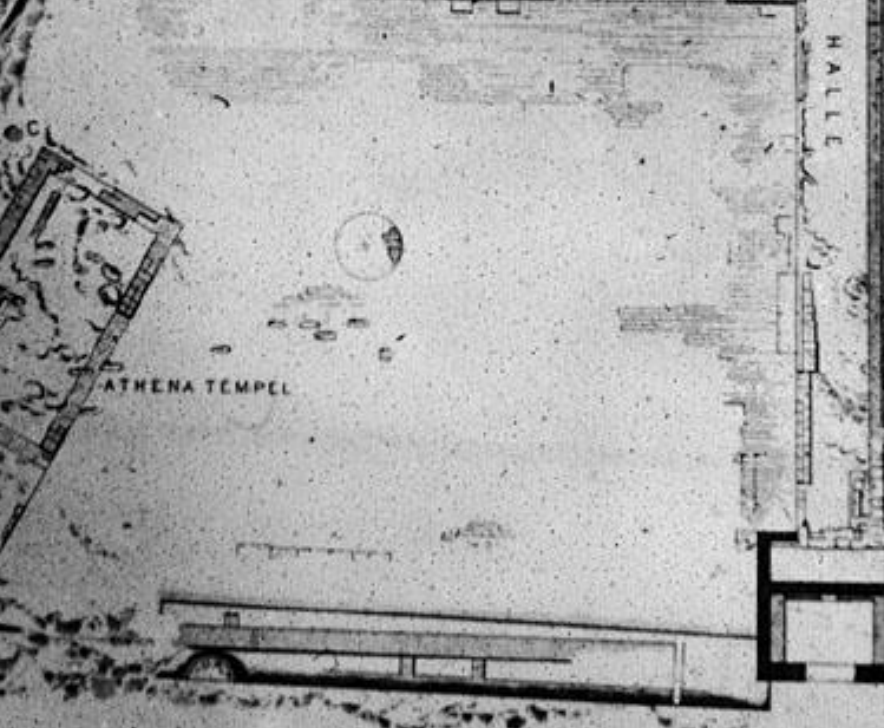
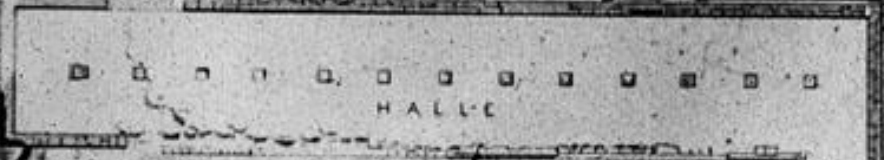
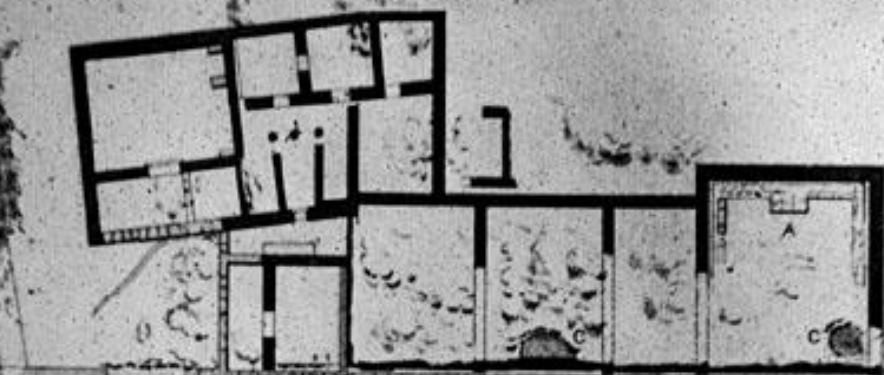

Pergamon Athena Polias Tapınağı

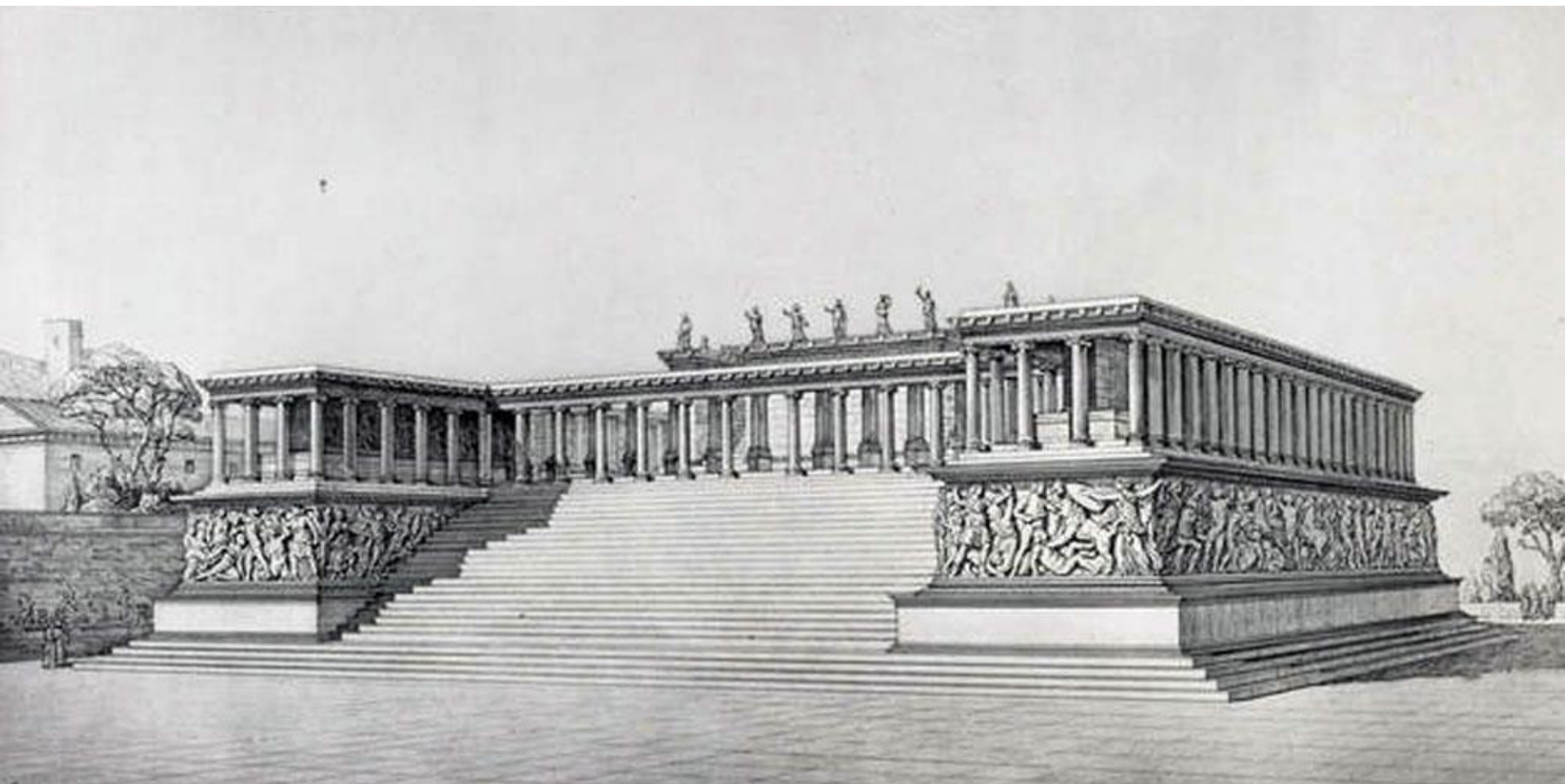
ECKE DES AVDUSTEUM

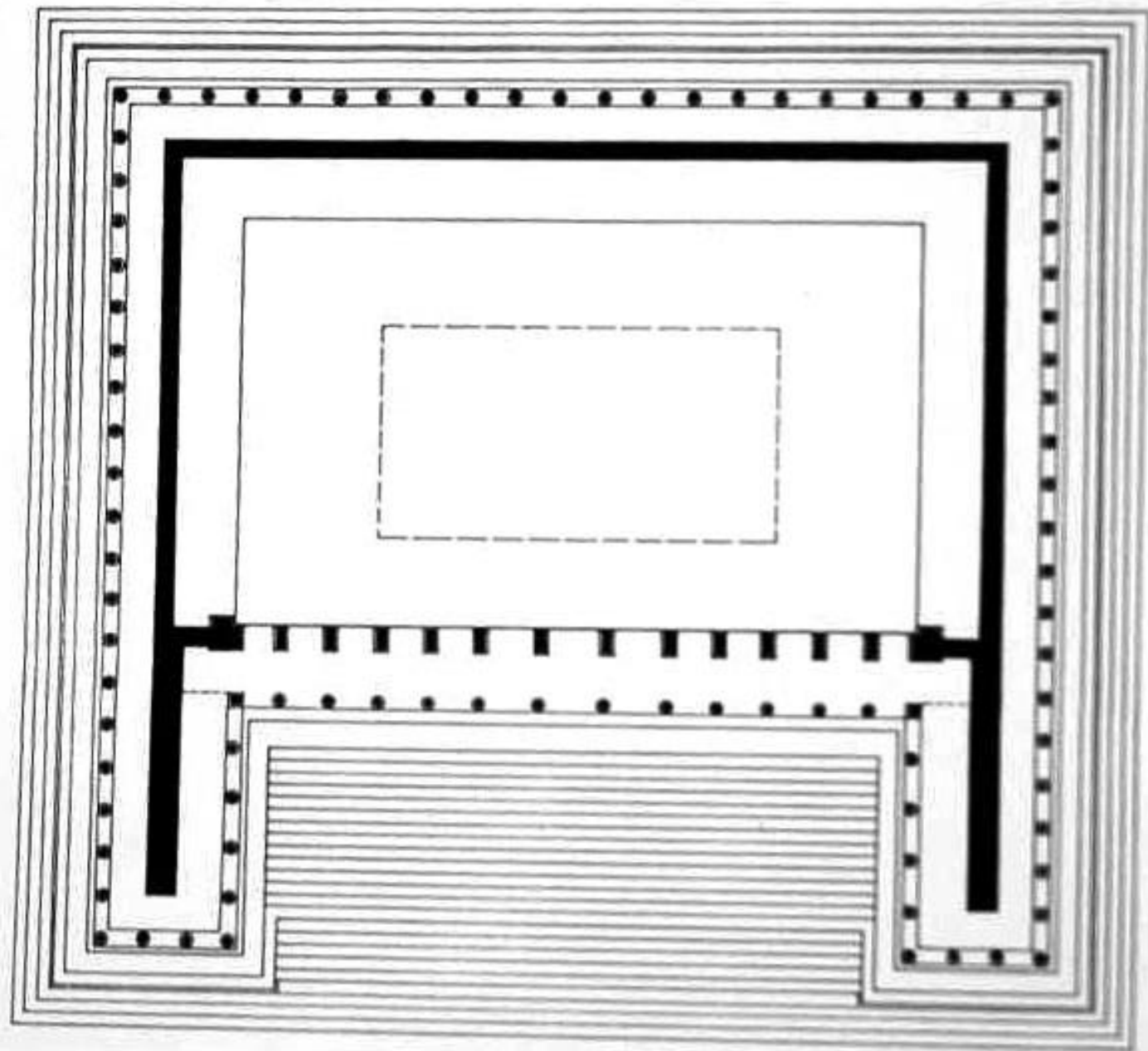

BURO THOR

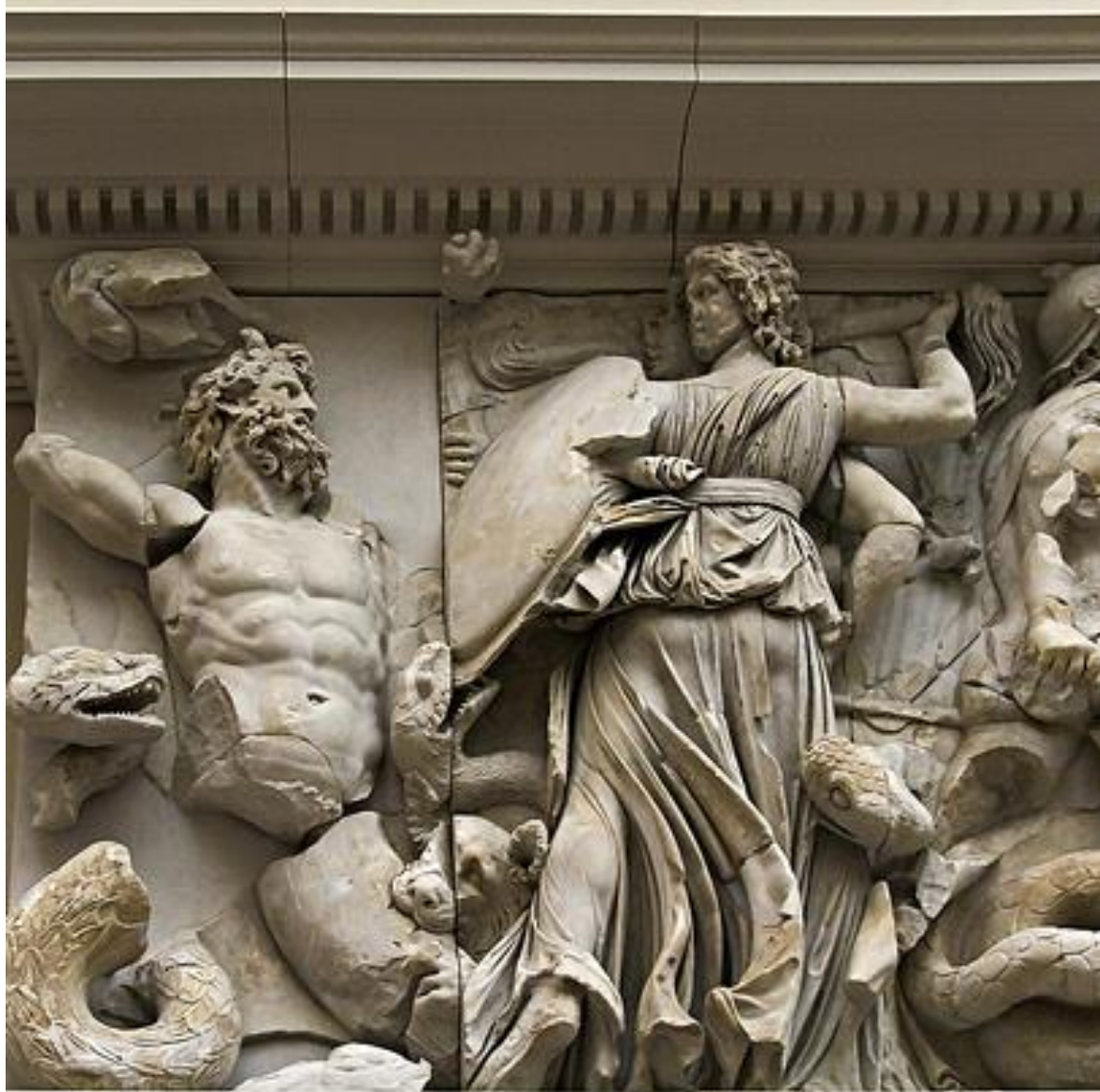
Pergamon Zeus Altari

ZEUS

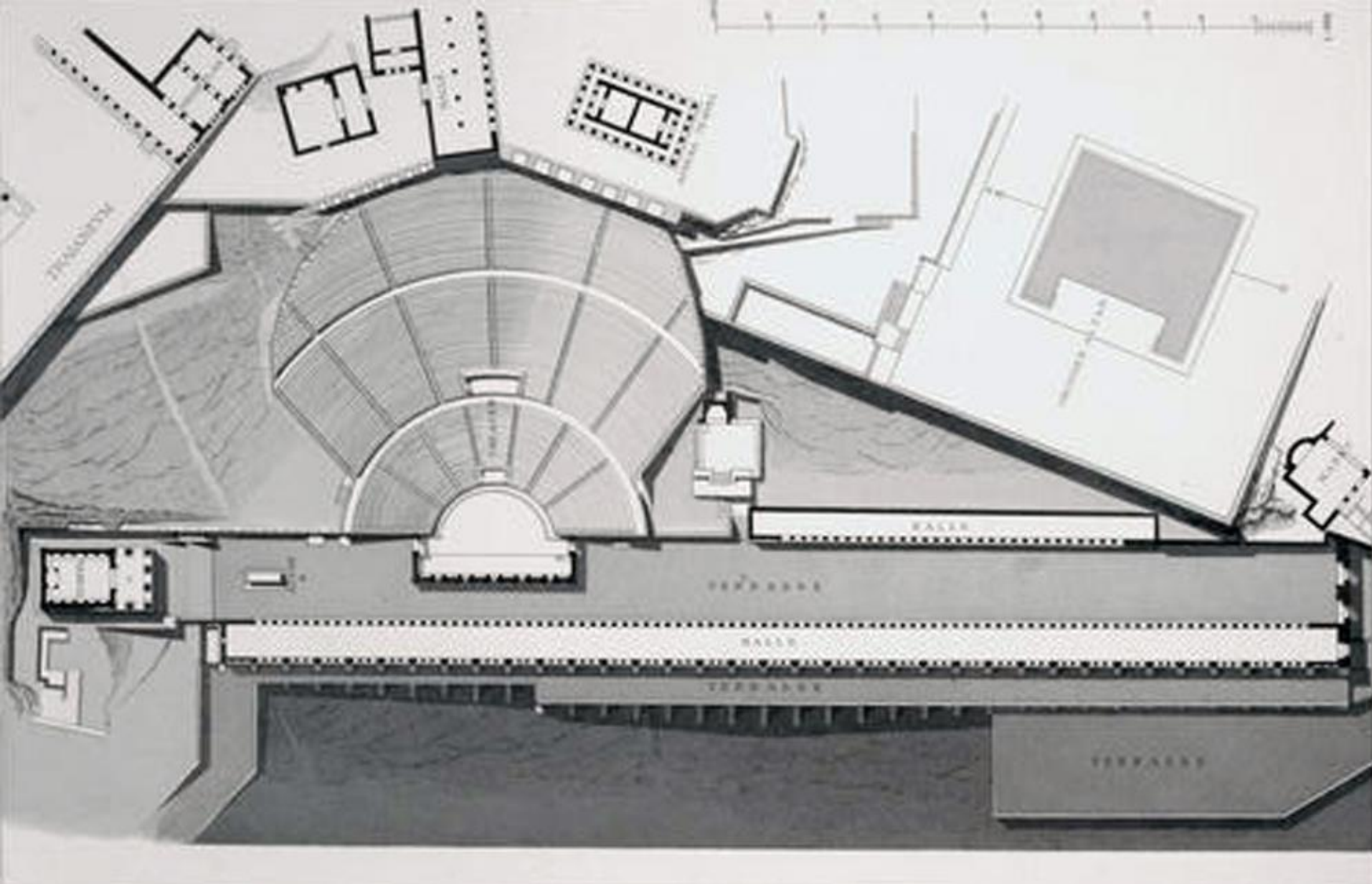

HEKATE

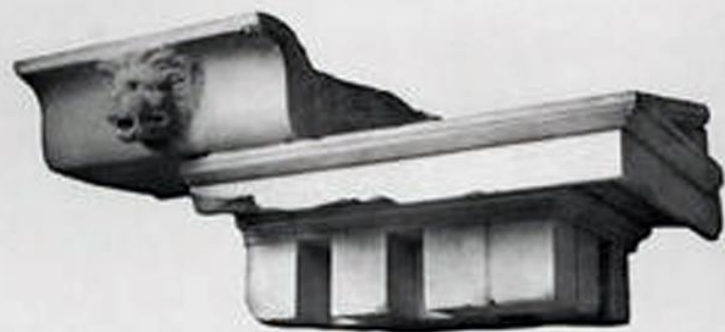
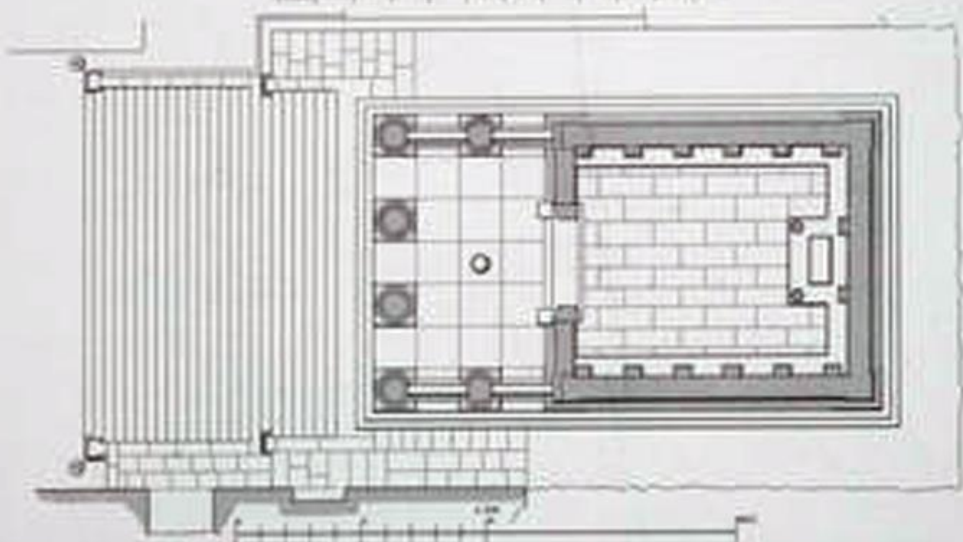
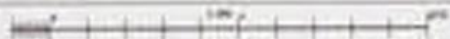
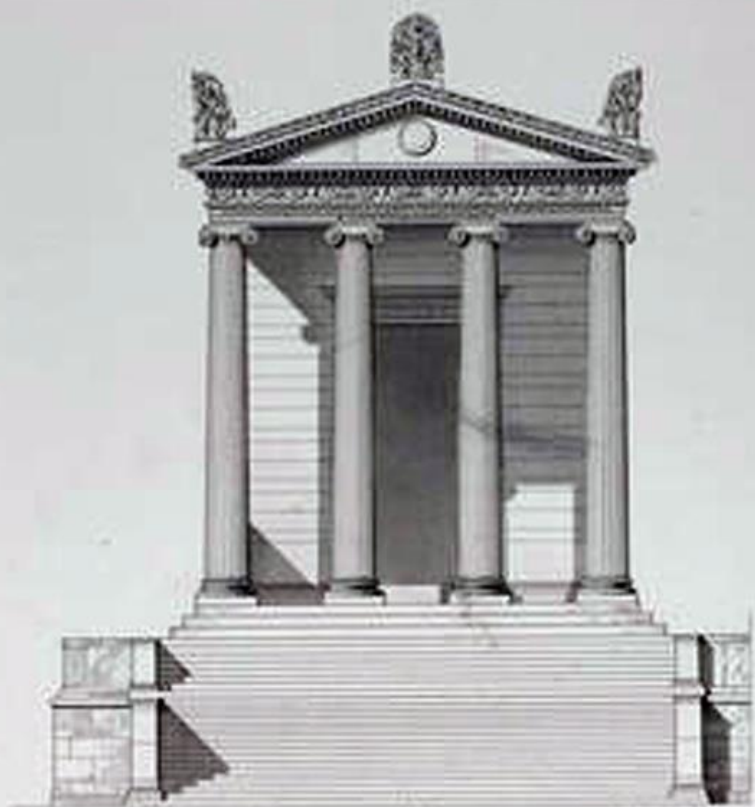
ATHENA

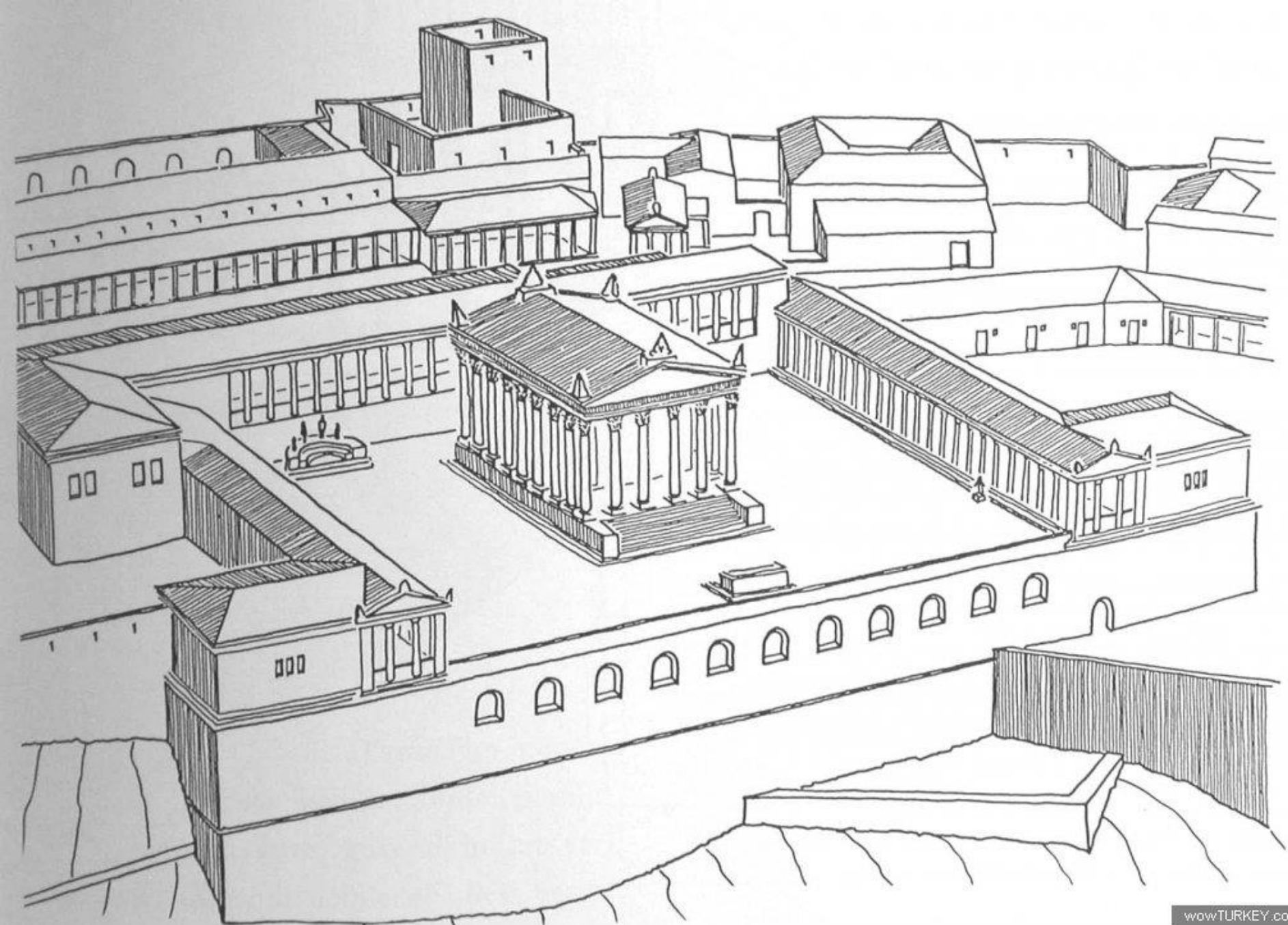

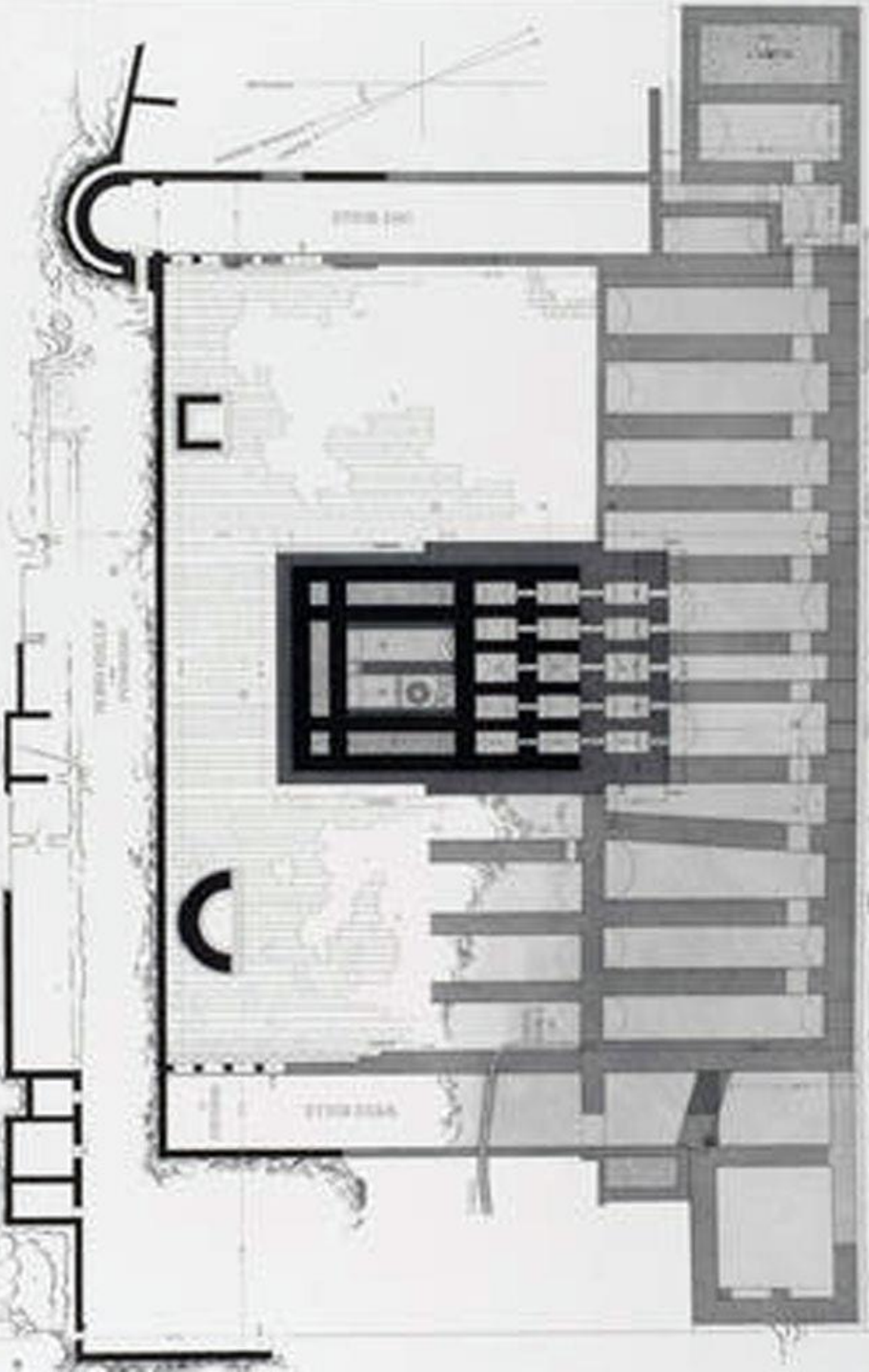

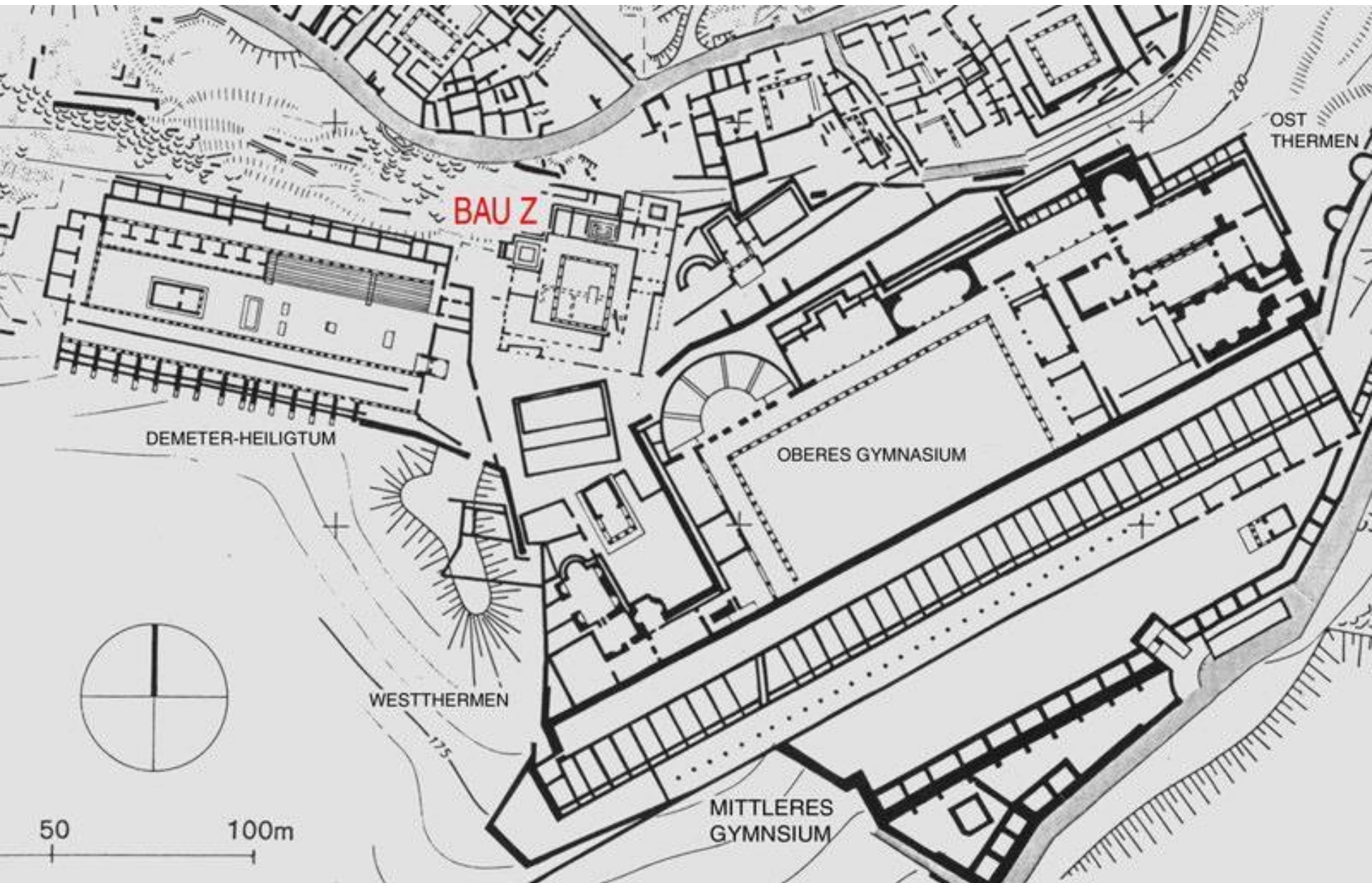

BAU Z

DEMETER-HEILIGTUM

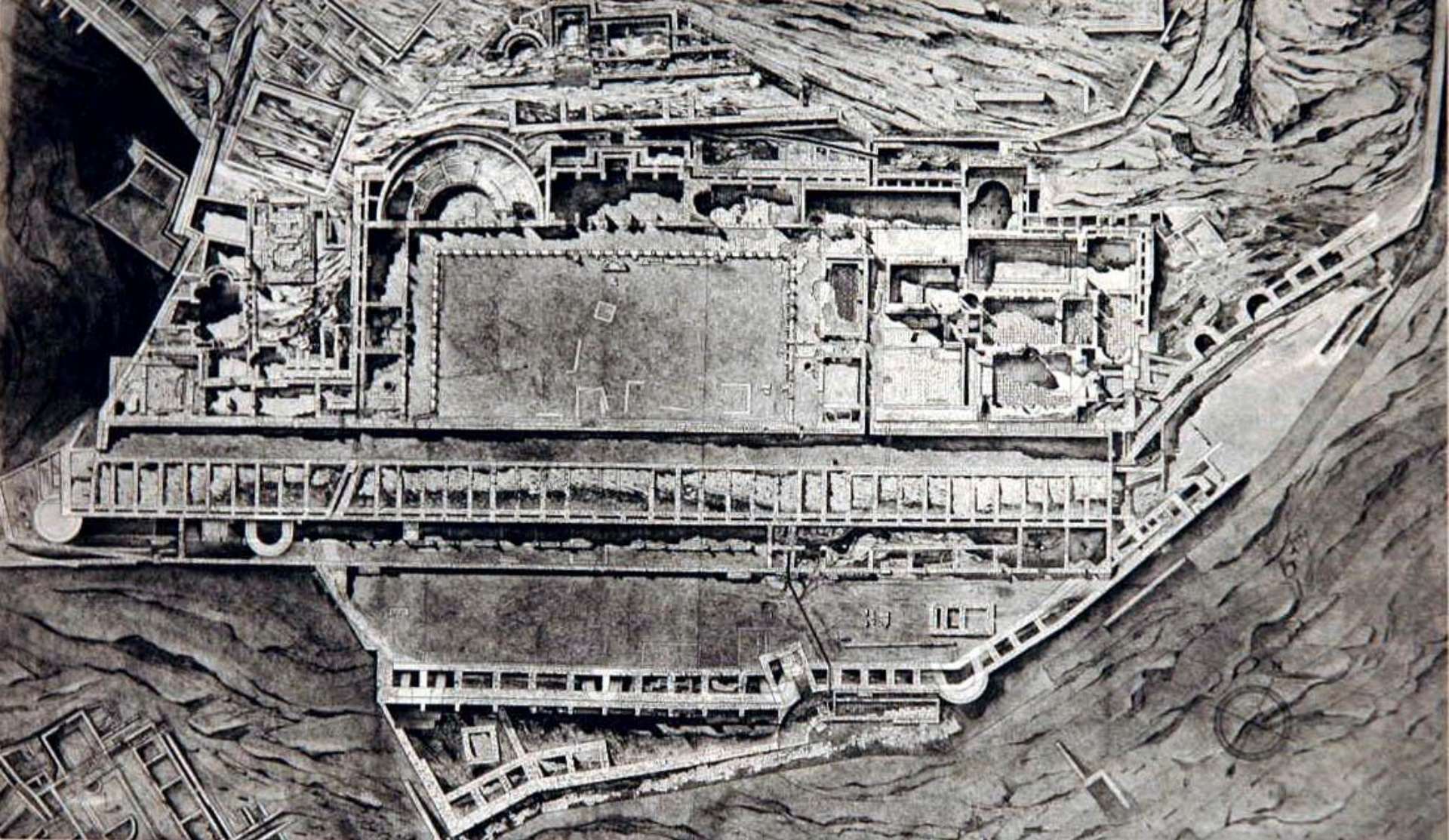
WESTTHERMEN

OBERES GYMNASIUM

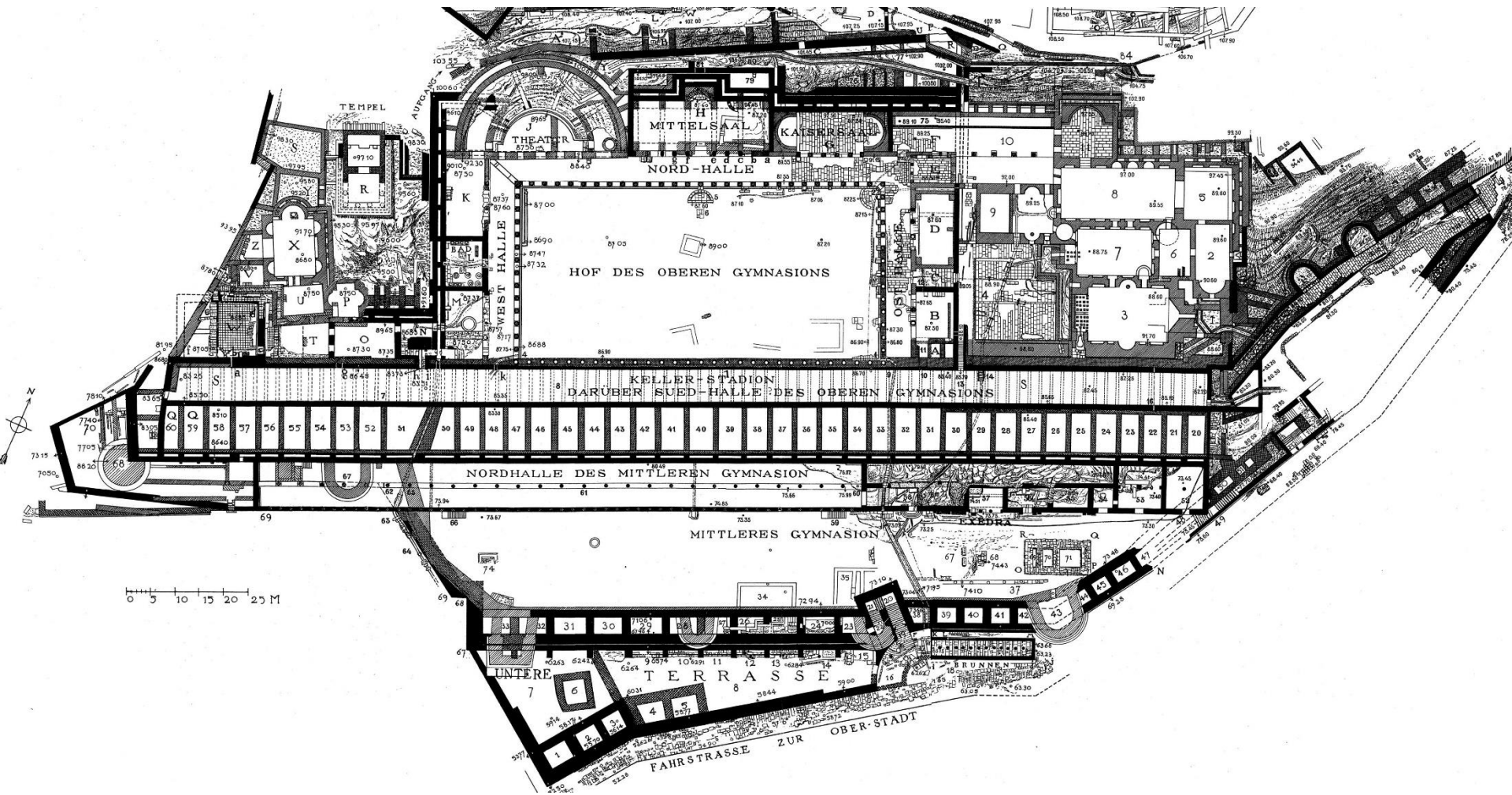
MITTLERES GYMNSIUM

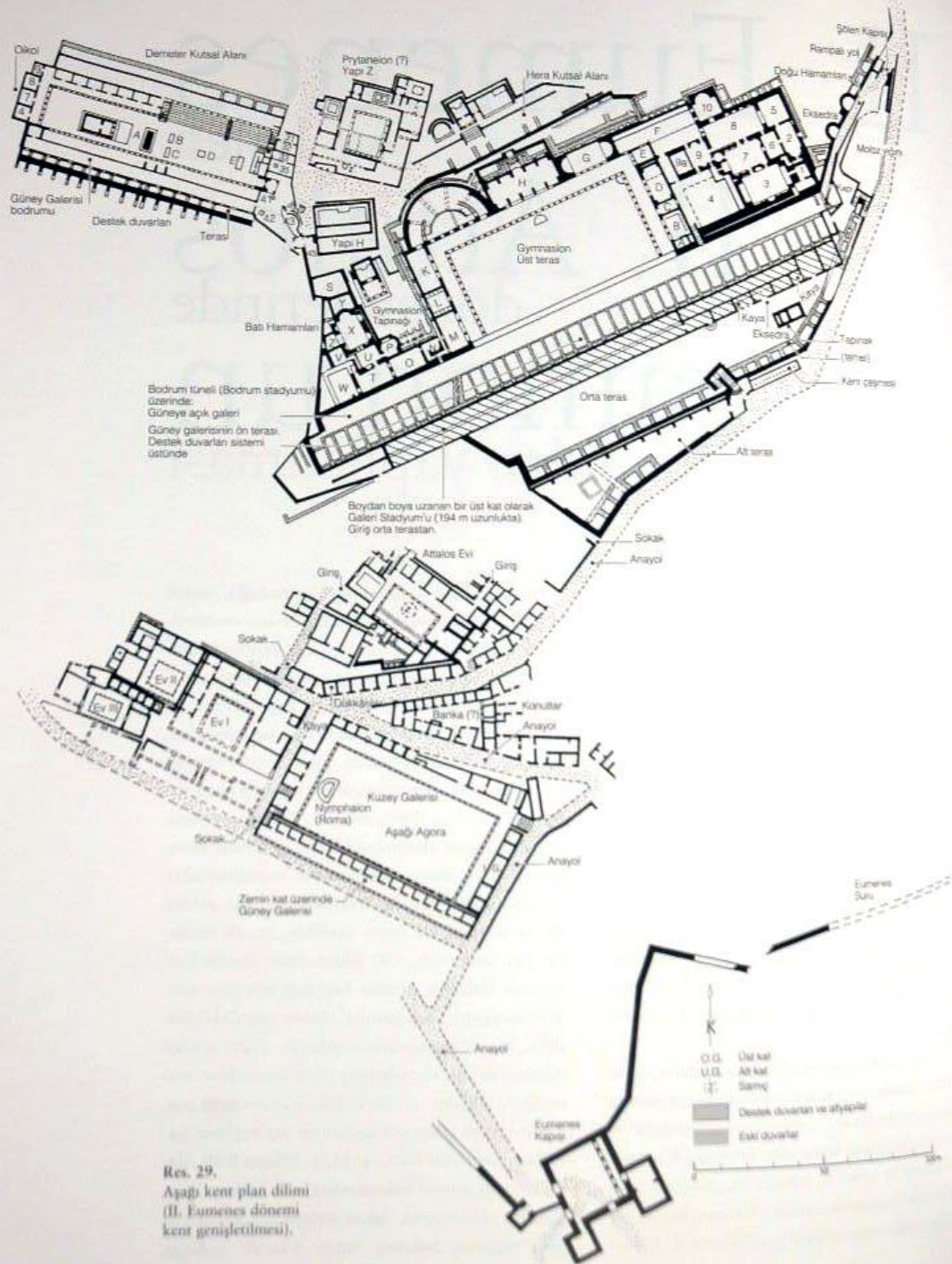
OST THERMEN

50 100m

Gymnasium

Res. 29.
Aşağı kent plan dilimi
(II. Eumenes dönemi
kent genişletilmesi).

- 1 Theater
- 2 Nordhalle
- 3 Bibliothek
- 4 Propylon
- 5 Propylonhof
- 6 Zeus-Asklepios-Tempel
- 7 Zisterne
- 8 Kurbau (Obergeschoß)
- 9 Südhallenkeller

- 10 Latrine
- 11 Westhallensaal
- 12 Westhalle
- 13 Hellenistische Lange Halle
- 14 Badebrunnen
- 15 Asklepios-Tempel
- 16 Altäre
- 17 Schöpfbrunnen
- 18 Nordostbau

- 19 Kultnische
- 20 Osthöfe
- 21 Ältere hellenistische Osthalle
- 22 Jüngere hellenistische Osthalle
- 23 Hellenistische Südhalle
- 24 Römischer Tempel
- 25 Inkubationsbauten
- 26 Altbau
- 27 Felsbrunnen

- 28 Hallenstraße
- 29 Straßenbrunnen
- 30 Heroon
- 31 Thermen
- 32 Frührömische Halle
- 33 Via tecta

